בעזהשי"ת

סיפורי צדיקים

גליון ק"צ
שנה ה' תשע"ו

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

פרשת השבוע

דבר אל בני ישראל ויקחו לי

תרומה (כ"ה – ב')

מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין זיע"א, שבא לפניו אחד מחסידיו והניח לפניו פתק (קוויטעל) עם פדיון גדול, ומחמת שידע הרבי שאותו חסיד לא מזמן פשט את הרגל לנושיו, סירב לקבל ממנו את מנחתו, ופתח ואמר: הפסוק אומר (שופטים ה' – ב') "בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם" מקרא זה סרסהו ודרשהו, אימתי רשאי אדם מישראל להיות בכלל "בהתנדב עם" לנדב נדבות וליתן פדיונות, רק אחרי "בפרוע פרעות בישראל" רק משפרע ושילם את החובות שחב לאנשים מישראל.

מעשה חושב (כ"ו – א')

מסופר על הרה"ק רבי שמואל מקארוב זיע"א שהיה פעם בתענית משבת לשבת, ונסע בעגלה לשבת קודש לרבו "החוזה" הקדוש מלובלין זיע"א, בערב שבת היה צמא מאד והיה ממש בסכנת נפשות, ונסע על יד הנהר וירד מהעגלה וניגש לשתות מים מהנהר, כשכבר עמד ליד הנהר חשב לעצמו הרי עוד כמה שעות יכנס השבת, וכי עבור מעט מים אפסיק את התענית משבת לשבת, והלך מהנהר ולא שתה. כשהתרחק קצת חשב על חשיבות עצמו כיצד עצר את עצמו מלשתות אע"פ שהיה צמא מאד. וכשעברה מחשבה זו במוחו, הלך חזרה ושתה מים מהנהר, כדי שלא תהיה לו מחשבה של גאוה ח"ו. כשנכנס ל"חוזה" הקדוש אמר לו תיכף: שזוהי דוגמא של עבודת ה' בבחינת "מעשה חושב".

והיו הכרובים פורשי כנפים וגו'

ופניהם איש אל אחיו (כ"ה – כ')

מסופר על הבעש"ט הקדוש זיע"א שאמר, שכל ביאתו לעולם היתה כדי להכניס בלב יהודים שלוש אהבות, אהבת ה', אהבת התורה ואהבת ישראל. ואמר הרה"ק רבי משה מאוז'רוב זיע"א שדבר זה מרומז כאן בפסוק, "פורשי כנפים למעלה" רמז לאהבת ה' יתברך, "סוככים בכנפיהם על הכפורת" רמז לאהבת התורה המונחת בארון, "ופניהם איש אל אחיו" רמז לאהבת ישראל.

סיפורי חז"ל

ואת המשכן תעשה עשר יריעות שש משזר ותכלת וארגמן ותולעת שני

(כ"ו – א')

פתח הקדוש ברוך הוא שבעת הרקיעים והראהו למשה בית המקדש של מעלה, והראהו ארבעה צבעונים שעושה בהם המשכן. אמר משה לפניו: ריבונו של עולם איני יודע דמות ארבעה צבעונים, אמר לו הקדוש ברוך הוא חזור לימינך, וחזור וראה גדוד מלאכים לובשים לבוש דומה לים, אמר לו זו היא תכלת. אמר לו חזור לשמאלך, וחזור. ראה מלאכים לובשים לבוש אדום, אמר לו מה אתה רואה? אמר מלאכים לובשים לבוש אדום, אמר לו זה הוא ארגמן, חזר משה לאחוריו וראה גדודים שהם לובשים לבוש לא אדום ולא ירוק, אמר לו הקדוש ברוך הוא זו היא תולעת שני, חזר לפניו וראה גדורים שהם לבושים לבן. אמר לו זה הוא שש משזר.

(פסק"ר פ"ו)

זמני השבת

זמני כניסת השבת:
ירושלים: 74:4 ת"א: 5:01

פרשת תרומה

זמני יציאת השבת:
ירושלים: 6:01 ת"א: 6:02 ר"ת: 6:37

בקשתו של בעל מכניס אורחים מהבעש"ט

מסופר: פעם אחת אמר הבעל שם טוב הקדוש זיע"א לתלמידיו, בואו ואראה לכם מכניס אורחים אמיתי. מיד ציווה לרתום את הסוסים לעגלה להתכונן לדרך ועד מהרה הייתה כל החבורה בדרכה אל יעד בלתי ידוע. הגלגלים של העגלה נעו במהירות וגמאו מרחקים, עלו להר וירדו לבקעה וחוזר חלילה, עד שלבסוף כאשר השמש עמדה לשקוע, הגיעו לכפר ונעצרו ליד בית מרזח. מהפונדק יצא במרוצה יהודי וקרא במאור פנים: "הנה אורחים! אורחים יהודים יקרים!". היהודי ניגש אל כל אחד מבני החבורה ובירך אותם לשלום, והזמין אותם להיכנס לביתו, בואו רבותיי, היכנסו הביתה, תנוחו קצת, תאכלו משהו ותחיו את נפשותיכם, יחד עם זאת תחיו גם את נפשי. הרי לא בכל יום מזדמן לי כאן לקיים מצוות הכנסת אורחים. "אולי מוטב שניסע לעיר הקרובה" אמר הבעל שם טוב הקדוש, "שם יהיה לנו מקווה, נוכל להתפלל בציבור ולשמוע קריאת התורה". "אצלי יש גם מקווה, גם ספר תורה, ויחד איתכם יהיה גם מנין." אמר הפונדקאי שביקש והתחנן שלא יסרבו לקבל את הצעתו ויסכימו להתארח אצלו, הוא הוסיף ואמר כי אם ירצו דווקא להתפלל בשבת בעיר, יוכלו לגשת לשם ברגל כי המרחק אינו עולה על מחצית תחום שבת.

בסופו של דבר נאות הבעל שם טוב לבקשת הפונדקאי להתארח אצלו לזמן מה. האיש שאירח אותם חי בתנאים צנועים למדי, אולם הוא העמיד לרשות האורחים את החדרים הטובים ביותר שבביתו, ועשה את הכל כדי להנעים את שהותם אצלו. אחרי שהתפללו מנחה וערבית, הזמין הכפרי את אורחיו להסב ליד שולחן ערוך, והוא אישית עמד עליהם לשרתם.

בשבת בבוקר צעדה כל החבורה לעיר הסמוכה כדי להתפלל בציבור, ואילו במוצאי שבת ערך הכפרי מלווה מלכה כיד המלך, ואף הזמין אורחים נוספים מהעיר ומהכפר, ושמח שמחה גדולה כאילו היה זה אצלו חג גדול. הבעל שם טוב ותלמידיו בילו ימים אחדים במחיצתו של הכפרי ששירת אותם באופן אישי ולא חסך כל מאמץ כדי שירגישו טוב. לפני שנסעו משם, שאל הבעל שם טוב את המארח אם יש לו בקשה מסוימת? "בקשתי היחידה היא שהצדיק יתפלל עבורי שאזכה לחיי העולם הבא," השיב הכפרי. "הדבר שאתה מבקש נתון למעשה בידך," השיב הבעל שם טוב, אבל אם אתה רוצה שאני אברך אותך, תצטרך לבוא אלי למעזיבוז, ודרך אגב אוכל לתת לך עצה טובה, הואיל ואצלנו במדינה יש מחסור גדול ביין, כשתבוא אלי כדאי שתיקח איתך מאה חביות יין מהמין המשובח ביותר, תוכל להרוויח על כך טבין ותקילין.

זמן רב עבר מאז הביקור אצל היהודי שהצטיין בהכנסת אורחים, ותלמידי הבעל שם טוב כבר שכחו ממנו לגמרי. פעם אחת אמר הבעל שם טוב לתלמידיו, היום הגיעה לעיירה חבורה של קבצנים, לכו ואמרו להם שאני מזמין אותם לסעודת השבת. התלמידים התפלאו למשמע דברי רבם, מאז ומתמיד נהגו קבצנים וסתם עוברי אורח לבוא לעיירה, כשכל צורכיהם היו על חברת הכנסת אורחים שדאגה להם ללינה ולאוכל. והנה עכשיו מזמין אותם הבעל שם טוב אליו הביתה. כאשר הקבצנים התיישבו ליד השולחן, קרא הבעל שם טוב לאחד מהם והזמינו לשבת לידו, האם אתה מכיר אותי? שאל הבעל שם טוב הקדוש את הקבצן. כן, השיב היהודי הקבצן, הייתה לי הזכות לארח את הרבי ותלמידיו בביתי שבכפר לפני כך וכך זמן. התלמידים שישבו סביב השולחן עשו את אוזניהם כאפרכסת, כדי לא להחסיר אף מילה מהדו שיח שהתנהל בין הבעל שם טוב ובין הקבצן, נו, ספר לנו מה קרה לך מאז, אמר הבעל שם טוב לאורח. והלה פתח את פיו וסיפר:

כאשר הרבי אמר לי כי בבואי אליו למעזיבוז יברך אותי שאזכה לחיי העולם הבא, ויחד עם זאת יעץ לי להביא עמי מאה חביות של יין משובח. האמנתי בכל דברי הרבי, לא חשבתי פעמיים ומכרתי את כל מה שהיה לי, וקניתי מאה חביות יין. יצאתי לדרך ועברנו ביער, לעת ערב פרצה סערה גדולה וגשם זלעפות ירד, כאילו השי"ת רצה לשלוח שוב מבול לעולם, הדרך נשטפה כליל והעגלות לא יכלו להמשיך ולהתקדם. ירדתי מן העגלה השארתי את הכול בידי העגלונים, והלכתי לחפש בית או פונדק כלשהו שבו אוכל לבלות את הלילה..

מרחוק הבחנתי באור קטן שהבהב באפילה, והתחלתי ללכת לאותו כיוון, עד מהרה הגעתי לבית קטן, ומשם יצא לקראתי יהודי זקן בעל זקן שיבה שהזמין אותי במאור פנים להיכנס פנימה. בפנים הבית היה חם ומאיר וגם הזקן האיר לי פנים עד שהחיה את נפשי. למחרת בבוקר קמתי, נטלתי ידיים והתפללתי, ולאחר מכן נפרדתי ממנו לשלום והלכתי חזרה לעגלות שלי, אולם לא מצאתי אותן, הן נעלמו כאילו בלעה אותן האדמה.

בהתחלה חרה לי הדבר מאד ונכנסתי לעצבות אולם לאחר מכן התאוששתי וחשבתי לעצמי שבעצם אין לי כלל מה להצטער, כי ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך, ובטח הכל לטובה. התחלתי ללכת בגפי, עד שפגשתי חבורת קבצנים שהצטרפתי אליה ואיתם יחד באתי לכאן למעזיבוז.

הקבצן השתתק ועיני כולם פנו עתה לעבר הבעל שם טוב הקדוש, כולם רצו לדעת מה יאמר הצדיק על סיפורו התמוה של היהודי בעל מכניס האורחים. הבעל שם טוב מצידו פנה אל הקבצן ושאלו: האם התחרטת על כך שביקשת ממני ברכה שתזכה לחיי העולם הבא, אולי היית מעדיף לקבל בחזרה את רכושך האבוד? חס וחלילה אמר הקבצן, הרבי שואל, האם אני מסכים להמיר את חלקי בעולם הבא תמורת מאה חביות יין? לא רבי, אני מסכים להישאר כל ימי קבצן ולהיות נע ונד, ולזכות בחיי העולם הבא.

"הנה, הנה זה מה שרציתי לשמוע ממך," אמר לו הבעל שם טוב, יהודי חייב להיות מוכן לתת את הכול בשביל האמונה, לאכול פת במלח, לשתות מים ולישון על הארץ, ולקבל ייסורים באהבה. אתה קיימת את זה, ולכן תזכה לחיי העולם הבא. חיוך של אושר נשתפך על פניו של הקבצן המרוד, ואילו הבעל שם טוב הקדוש המשיך ואמר: אתה הרי חושב לעצמך: לפני כמה זמן יצאת מביתך ועכשיו אתה תהיה נע ונד יחד עם חבריך זמן רב, טעות היא בידך, בעזרת השם יתברך מחר יגיעו העגלות עם חביות היין שאיבדת ביער, אתה תמכור אותם ברווח גדול, ושוב תוכל לקיים את מצוות הכנסת אורחים בהידור כמו קודם, ועוד יותר מזה, ובנוסף לכך גם תזכה לחיי העולם הבא. הבעל שם טוב קירב מאוד את הקבצן המדומה ודיבר רבות על ערכה הרם של מצוות הכנסת אורחים בעולם הזה ושכרה בעולם הבא.

למחרת היום אכן הגיעו העגלות עם החביות כדברי הבעל שם טוב מכניס האורחים נהיה לעשיר גדול והמשיך להכניס אורחים ביד רחבה.

משל ונמשל

ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו' וכן תעשו (כ"ה – ט')

הנה משכן התחתון הוא ציור משכן העליון, והציור הזה הוא כמו שהאדם מצייר צורת עיר המלוכה הגדולה על חתיכת נייר קטנה, ומצייר הוא את השוק על ידי שריטה קטנה, וכן את הארמון בנקודה קטנה כדי שיכיל הנייר הקטן את העיר הגדולה.

והענין יובן על פי **משל**, היה אומן אחד שמלאכתו היא בחכמת הציור והיו לו תלמידים העוסקים אצלו בחכמה זו. ואחד מתלמידיו שרצה שהאומן יתן לו תעודת סמיכה, צייר עיר אחת גדולה על נייר קטן ומסר את הציור לרבו שיעבור עליו. כשהביט רבו על הציור הכהו על הלחי, שאל אותו תלמידו מדוע הכית אותי? ענה לו שכחת כאן לעשות נקודה קטנה, התפלא תלמידו ואמר לו, וכי בשביל נקודה קטנה שכזו אתה כועס עלי? והרי היא מתבטלת במיעוטה. השיב לו רבו, שוטה שבעולם, כאן בנייר היא באמת נקודה קטנה, אך בעיר היא ארמון גדול ונמצא שחיסרת את הארמון הגדול מציור העיר.

והנמשל משכן התחתון הוא ציור עיר גדולה על נייר קטן, לכן צריך לדקדק בו היטב בשיעור המדה אפילו על שיעור אצבע, וכן על כליו אפילו כלי קטן, כי כאן הוא שיעור אצבע וכלי קטן, אך למעלה בשמים הוא מקצוע גדול עצום ורב. וזהו שאמר הכתוב "ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו" "ככל אשר אני מראה אותך" למעלה במשכן העליון העצום ורב את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו, כך גם יהיה תבנית המשכן למטה, כי משכן התחתון הוא ציור לעליון הגדול, ולכן צריך לדקדק היטב אפילו על משהו קטן שלא יחסר בתחתון. ולכן אמר "וכן תעשו" כלומר וכן ממש כאשר אצוה, תעשו במשכן התחתון.

(בן איש חי דרשות)

בין אדם לחברו

לתת בלב שלם

מסופר פעם אחת נתן הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זיע"א א שמעק טאביק (טאבאק להריח) להרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זיע"א, שאל רש"ב את רבי יחזקאל: מה שמת בתוך הטאבאק שזה מריח כ"כ טוב? ענה לו הרה"ק מקוזמיר: שמתי בתוכו את ה"ולא ירע לבבך בתתך לו".

דאגה לאח

מסופר: על הרה"ק מקופיטשניץ זיע"א שהתגורר בארה"ב. שבוקר אחד נסע מביתו כדי לפגוש את אחד ממתפללי בית הכנסת שלו. האיש לא ידע שהרבי עומד לבקרו, בעל הבית רץ לחדר ההמתנה ועמד בפה פעור, כשראה את הרבי שאל: מדוע הרבי הגיע לכאן? יכולתי להגיע אל הרבי מכל מקום שהיה קורא לי. חייך הרבי בעדינות וענה: כעת אני הוא זה שזקוק לך לכן מן הראוי שאני אבוא אליך. רבי, אמר בעל הבית, בבקשה אמור לי במה יכול אני לעזור לכבודו? הרבי דיבר באיטיות כשהוא מביט אל תוך עיניו של בעל הבית, ידוע לי על משפחה הזקוקה לתרומה דחופה ביותר, הבעל ללא עבודה, האשה חייבת להימצא בבית כדי לטפל בילדים הרכים, ולכן אינה יכולה לעבוד לצורך פרנסתם, חלק מהילדים חולים והיה עליהם לשלם לרופא סכומים נכבדים, ואפילו אוכל קשה להם להשיג, בימים אלה אני זקוק לסכום נכבד עבורם. אבל, מחה בעל הבית אם הרבי הגיע רק בשביל זה, יכול היה להתקשר עימי, ואני ודאי הייתי יכול להיענות לבקשה, לא, אמר הרבי, מדובר בבקשה מאד חשובה עבורי, ולכן הרגשתי צורך לגשת אליך בצורה אישית יותר. אתן כמה כסף שיבקש הרבי, ענה בעל הבית, הרבי הסביר ששסכום הכסף שאדם נותן לצדקה הינו החלטה בלעדית שרק התורם יכול להחליט, האם יכול אני לתת צ'ק? שאל בעל הבית. ודאי, ענה הרבי. על שמו של מי עלי לרשום את הצ'ק? שאל. הרבי הביט לרגע לארץ ושהה רגע לפני שענה, לאחר מכן אמר בלחש כתוב את הצ'ק על שמו של אחיך.

לגרום לעני להרגיש מכובד

מסופר: רוכל עני היה מוכר ליד ביתו של הרה"ק רבי ישעיהו מפראגא (יומא דהילולא ה' אדר) סחורה. מדי יום היה רבינו קונה ממנו את כל הסחורה, פעם שאלוהו אחד ממקרוביו: האם לא יהיה טוב יותר להקציב לו לעני נדבה הגונה בכל יום, ולחסוך ממנו וגם מרבינו טרחה יתירה? השיב הצדיק, הרוכל מאמין כיום שהוא סוחר מצליח המרויח את לחמו בכבוד, מדוע לקחת ממנו שמחת נפשו.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ד' אדר
הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר יוסף (רבי לייב שרה'ס (תקנ"א)
הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארני–אוסטראה ב"ר נפתלי צבי (תקפ"ג)

יום ראשון ה' אדר
הרה"ק רבי זאב וואלף מטשארני–אוסטראה ב"ר נפתלי צבי (תקפ"ג)
הרה"ק רבי ישעיה מפראגא ב"ר יעקב משה תרכ"ח

יום שני ו' אדר
הרה"ק רבי דוד מאוסטראה ב"ר מרדכי טעבל (תלמיד הבעש"ט – תק"י)

יום שלישי ז' אדר
משה רבינו בן עמרם (ב"א תפ"ח)
הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב ב"ר משה יחזקאל (תקפ"א)

יום רביעי ח' אדר
הרה"ק רבי אליהו הכהן ב"ר שלמה אברהם (שבט מוסר – תפ"ט)
הרה"ק רבי גרשון מלאצק (תלמיד הבעש"ט – תקמ"ה)

יום חמישי ט' אדר
הרה"ק רבי יוסף יואל היילפרין אב"ד סטעפין (תלמיד הבעש"ט – ב"ר יעקב אהרן)
הרה"ק רבי שמואל שמעלקא קליין אב"ד סעליש (צרור החיים – תרל"ה)

יום שישי י' אדר
הרה"ק רבי יוסף ברוך מניישטאט ב"ר קלונימוס קלמן הלוי מקראקא (הגוטער יוד– תרכ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

פרפראות

הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א אמר פעם: כשהרה"ק מקאליב זיע"א שר "גלות גלות ווי גרויס ביזטו" נעשה רעש בעולמות העליונים, וכתות מלאכי השרת באים להיכלו של הרה"ק **רבי לייב שרה"ס** זיע"א (יומא דהילולא ד' אדר) ומודים לו על שהעמיד רבי אייזיק"ל קאליבער על מעמדו.